

Magyar nyelv és irodalom szóbeli felvételi

Szent László (akinek három lánya volt) taníttatta bátyja, I. Géza fiait, Kálmánt és Álmost. László az elfoglalt Szlavónia kormányzását Álmos hercegre bízta, eleinte őt szánta utódjának is. Kálmánt papnak neveltette, váradi püspök lett belőle, de 1094-ben – talán külpolitikai okokból – trónörökösként jelölte meg.

Szent László 1095. évi halála után valóban Kálmán lett a király, Álmos a dukátust kormányzó trónörökös. A testvérek közt elhúzódó viszálykodás vette kezdetét, Álmos többször is külföldi segítségért folyamodott, de nem tudta megdönteni bátyja uralmát. Végül egy kudarcba fulladt összeesküvés után 1115 körül megvakíttatta Álmost, Béla fiával és a legfőbb híveikkel együtt, majd a dömösi prépostságba számúzta őket. A korban nem lett volna szokatlan, ha véres leszámolással tesz pontot az ügy végére, a megvakítással csak Álmos és Béla trónigényét akarta ellehetetleníteni (bár István fia halála után Béla mégis király lett).

Az első házasságából született ikrek közül László korán elhunyt, II. István 1116–1131-ig magyar király, ám vele kihalt vérvonala. Második feleségét hűtlenség miatt számúzta, a Kijevben megszületett Boriszt – aki később trónkövetelőként lépett fel – nem ismerte el saját fiaként.

A krónikák olyannyira előnytelen színben tüntetik fel Kálmánt, hogy ha minden igaz lett volna, amit róla írnak, talán király sem lehetett volna. A negatív beállítás oka lehet, hogy fia, II. István halála után öccse, Álmos utódai kerültek trónra, tehát az ő szájzújuk szerint készültek a krónikák. Vak Béla nyilvánvalóan nem rajongott megvakíttatójáért, koronázása után mintegy hetven Kálmán-párti főurat gyilkoltatott meg. Kálmán kétségkívül rátermett uralkodónak bizonyult, kiemelkedő műveltsége révén vált híressé, emellett – halicsi hadjáratát leszámítva – sikeres hadvezér volt.

Gyűjtsd ki a szövegből a számodra ismeretlen kifejezéseket !

Miért vakíttatta meg öccsét és unokaöccsét?

Kik voltak Könyves Kálmán leszármazottai?

Mikor került trónra Vak Béla?

Kinek a fia volt Könyves Kálmán?

Adj címet a fenti szövegrészletnek!

Miért ábrázolják a krónikák púposnak Könyves Kálmánt?

Foglald össze saját szavaiddal a fenti szövegrészletet!

A Vasa a 17. század elejének egyik legjobban felfegyverzett hadihajója volt, gazdag díszítése II. Gusztáv Adolf svéd király, kiváló hadvezér dicsőségét hivatott hirdetni. Két évig építették költséget nem kímélve. Maga az uralkodó hagyta jóvá a terveket, sőt szerkezeti módosításokat is kért. A második ágyúfedélzet beépítése kiegyensúlyozatlanná tette a hajótestet, de a gondokat nem merték a király tudomására hozni, aki sürgette a hajó csatlakozását flottájához. A Vasa 1628. augusztus 10-én szép időben futott ki a tengerre, de még másfél kilométert sem tett meg, amikor egy kisebb szélökés megdöntötte, az ágyúnyílásokon beömlő víztől pedig elsüllyedt. Legalább harmincan veszték oda a balul elsült első úton, ráadásul a katasztrófa népes üdvözlő tömeg és külföldi vendégek szeme láttára történt a fővárosban. Értékes bronz ágyúinak kiemelése után a hajótest feledésbe ment.

Anders Franzén tenger-történész kezdte el kutatni a Balti-tengeri hajóroncsokat, mikor is rájött, hogy itt nem él meg a hajóféreg, mely a fa hajóroncsokat tönkretenné, ezért elkezdte keresni a Vasát. 1956-ban 32 méter mélyen találtak rá. A hajó felfedezése a 17. századi hajóépítésen túl a további történelmi leletek (26000 tárgy) miatt is jelentős, melyek az elmúlt korok és emberek jellegzetességeit, életvitelét bemutatják.

1959-ben megemelték és fokozatosan sekélyebb vízbe vontatták, betömték a réseit, az ágyúnyílásokat lezárták, az elrozsdásodott fém szegecsek helyét bedugaszolták és megerősítették a kiemeléshez, melyre 1960. április 24-én került sor, amit a Tv is közvetített. Egy szárazdokkhoz vontatták, ahol megkezdődött a konzerválási folyamat, melynek során polietilén-glikollal itatták át a hajót, mely kiszorítja a vizet. Ez 17 évig tartott. A stockholmi Vasa Múzeumban kiállított hajó ma Svédország egyik legnépszerűbb turisztikai látványossága, a svéd birodalmi törekvések jelképe.

Adj címet a fenti szövegnek!

Miért süllyedhetett el a hadihajó?

Miért fontos a svédek számára az említett hajó?

Mikor kezdték meg a hajó építését?

Hol építették a Vasát?

Mi volt a király véleménye a hajóépítés során felmerült nehézségekről?

Milyen lépésekben emelték ki a hadihajót?

Te vagy a hajó megmenekült matróza. Írj rövid levelet édesanyádnak az átélt kalandról!